

Nr 523

Av herr **Gustafsson** i Borås **m. fl.**, om befrielse från arvsskatt för stiftelse och sammanslutning som är befriad från gåvoskatt.

Kungl. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt innehåller i sin 3 § bestämmelser angående vissa juridiska personer, som är befriade från erläggande av arvsskatt. Motsvarande bestämmelse om befrielse från gåvoskatt ges i förordningens 38 §. Enligt sistnämnda paragraf är de skattefria subjekten långt flera i fråga om gåvoskatt än de som enligt 3 § är befriade från arvsskatt. Medan från gåvoskatt befriats bl. a. alla slag av stiftelser och sammanslutningar, som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål», medges frihet från arvsskatt endast för, förutom staten, sådana stiftelser eller sammanslutningar, som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a. rikets försvar,
- b. barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning,
- c. vård av sådana åldersstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas såsom behövande, samt
- d. vetenskaplig undervisning eller forskning.

Restriktiviteten i fråga om skattefria subjekt enligt 3 § bör ses mot bakgrunden av att äldre lagstiftning intog en än mer restriktiv ståndpunkt. Enligt kungl. förordningen 1914 var sålunda endast Kronan befriad från erläggande av arvsskatt. När kretsen år 1941 vidgades, var man, enligt vad förarbetena utvisar, fortfarande angelägen om att medge skattefrihet endast i sådana fall, där det testamentariska förvärvet kunde anses tjäna ändamål av sådan höggradig allmännytta, »att man icke behöver räkna med att ändamål, som lämnas utanför skattefriheten, skola anses tillbakasatta». Man ville sålunda medge skattefrihet endast för sådana ändamål, vilka i fråga om höggradig allmännytta måste anses äga »obestriddligt företräde framför andra». Vidare ville man ha garantier för att det testamentariska skattefria förvärvet skulle komma att användas uteslutande för det avsedda ändamålet.

Ett studium av rättsfallen på området utvisar, att domstolarna vid tillämpningen av 3 § haft att göra en lång rad av besvärliga gränsfallsbedömningar. Man kan i rättsfallen skönja en viss tendens till vilja att inte tillämpa bestäm-

melserna alltför restriktivt. Å andra sidan framgår det tydligt, att domstolarna i åtskilliga fall genom lagtextens strikta utformning känt sig förhindrade att medge skattefrihet även för ändamål, där skattebefrielse framstår som naturlig. För det allmänna rättsmedvetandet är det säkerligen i vart fall chockerande, att skattefrihet icke kan medgivas vid testamentariskt förordnande till exempelvis sådana organisationer som De Blindas Förening, Stockholms Blindförening, Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm.

Över huvud taget vill det synas som om de tänkesätt, vilka legat till grund för utformningen av 3 §, har mycket ringa anknytning till det sätt, på vilket hithörande frågor numera bedömes, inte blott hos den breda allmänheten utan även inom regering och riksdag. Numera bedömer man ju frågor av hithörande slag i främsta rummet ur synpunkten att finna en riktig avvägning mellan å ena sidan sådana allmännyttiga ändamål, vilka med fördel kan anförtros åt stat och kommun ensamma, samt å andra sidan sådana allmännyttiga ändamål, beträffande vilka det enskilda initiativet och insatser av privata organisationer alltjämt spelar en betydelsefull roll och som förtjänar det allmännas stöd.

Vi tror det vara i överensstämmelse med nutida betraktelsesätt att medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till sådana stiftelser och sammanlutningar, som främjar religiösa, välgörande, konstnärliga, idrottsliga eller andra liknande kulturella ändamål.

Det synes över huvud taget kunna med fog hävdas, att motiveringen till en större restriktivitet vid befrielse från arvsskatt än från gåvoskatt, vilken motivering framstår såsom föga övertygande redan i lagens förarbeten, under åren alltmera urholkats genom ett nytt sätt att bedöma hithörande ting såväl hos allmänheten som hos domstolar och politiker.

Vi vill därför i första hand yrka på en utredning med syfte att undersöka förutsättningarna för en sådan omarbetning av 3 § i kungl. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt, att förutsättningarna för befrielse från arvsskatt vidgas till överensstämmelse med motsvarande stadgande i 38 § avseende gåvoskatt. För en sådan lagändring talar också starkt att man därigenom skulle undgå att ideligen anlita domstolarna för avgörande av svåra gränsfall samt framtvinga rättsliga avgöranden, som står i klar strid mot vad det allmänna rättsmedvetandet anser som rätt och billigt.

Såsom ett skäl för den föreslagna ändringen kan också anföras att det med nu gällande rätt många gånger kan bli rena tillfälligheter, som avgör huruvida en donation blir föremål för beskattning eller inte. Många personer bestämmer sig redan i livstiden för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål, som står deras hjärta nära. Av ren okunnighet om skattekONSEKVENSERNA underlåter många att genomföra gåvan i livstiden och nöjer sig med att testamentariskt förordna om donationen, oaktat de med en rätt insikt om läget säkerligen lika gärna skulle ha fullbordat gåvan i livstiden. Avgörande för huruvida gåvan blir föremål för skattebefrielse eller inte är många gånger också en så ovidkommande omständighet som i vad mån ledningen för den ihåg-

komna sammanslutningen eller stiftelsen anser det vara förenligt med finkänslighet och takt att för donator påpeka den skattemässiga fördelen av att fullborda gåvan redan i livstiden.

Med stöd av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning beträffande ändring av 3 § i kungl. förordningen om arvsskatt och gåvoskatt i syfte att från arvsskatt befria sådana stiftelser och sammanslutningar som nu är befriade från att erlägga gåvoskatt.

Stockholm den 26 januari 1963

Axel Gustafsson
i Borås

Carl Eric Hedin

David Gomér

Ake Zetterberg

Matteus Berglund

Einar Rimmerfors

Daniel Wiklund
